

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради
Бердянського державного
педагогічного університету
від 26.08.2020 р., протокол №01

Теоретична фонетика англійської мови

(назва освітнього компоненту)

ПРОГРАМА

обов'язкової навчальної дисципліни

підготовки бакалавра
(назва ступеня вищої освіти)

спеціальності 035 Філологія
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізації 035.041 германські мови та літератури (переклад включно),
(шифр і назва спеціалізації)

перша – англійська

освітньо-професійної програми «Філологія (германські мови та літератури
(назва освітньо-професійної програми)
(переклад включно), перша – англійська, друга – німецька)»

Бердянськ, 2020

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Андрій МОРОЗ, доцент кафедри іноземних мов і методики викладання, кандидат філологічних наук, доцент

Обговорено та рекомендовано методичною радою Бердянського державного педагогічного університету 21.08.2020 р., протокол №01.

ВСТУП

Програма обов'язкової навчальної дисципліни «Теоретична фонетика англійської мови» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська, друга – німецька)» підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська.

Предметом навчальної дисципліни є звукова будова сучасної англійської мови.

Міждисциплінарні зв'язки: англійська мова, корективний фонетичний курс англійської мови, практична граматики англійської мови, країнознавство Великобританії і США, теоретична фонетика англійської мови, теоретична граматики англійської мови, методика навчання іноземної мови, лексикологія англійської мови, стилістика англійської мови, теорія та практика перекладу з англійської мови.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета курсу «Теоретична фонетика англійської мови» – отримання знань про основи теорії фонетики для формування когнітивної бази про звукову будову англійської мови та про її компоненти, що сприятиме кращому розумінню їх ролі в усній вербальній комунікації. Майбутній фахівець має оволодіти основними фонетичними одиницями та засвоїти правила їхнього функціонування в мовленні, засвоїти загальноуживаний термінологічний апарат фонетики й фоностилістики, вивчити засади фонетичного аналізу сегментних і супрасегментних одиниць мови.

1.2. Основним завданням вивчення дисципліни «Теоретична фонетика англійської мови» є дати студентам загальне уявлення про теоретичну фонетику як галузь лінгвістики, про її об'єкт, предмет, цілі та методи дослідження; ознайомити студентів з основними поняттями фонетичної науки; сформувати необхідний термінологічний апарат; дати загальну характеристику основних фонетичних одиниць сегментного та супрасегментного рівнів мови; сформувати уявлення про процеси мовленнєвої інтерференції; навчити засадам фонетичного аналізу одиниць мови й мовлення; сприяти формуванню іншомовної комунікативної компетенції з урахуванням особливостей нормативної вимови та стилів англійської мови.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набути таких компетентностей та продемонструвати результати навчання:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. ЗК 05. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями. ЗК 06. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	ПРН 01. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною мовою усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації. ПРН 02. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

<p>ЗК 09. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>СК 01. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.</p> <p>СК 02. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.</p> <p>СК 04. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію.</p> <p>СК 08. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.</p>	<p>ПРН 07. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.</p> <p>ПРН 08. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.</p> <p>ПРН 09. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчається(ються), описувати соціолінгвальну ситуацію.</p> <p>ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.</p> <p>ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.</p> <p>ПРН 19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.</p>
---	--

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС / 90 годин.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Сегментивні фонемі сучасної англійської мови. Звук. Голосні й приголосні. Фонема. Алофон. Позиційні й комбінаторні алофони. Дистрибуція. Факультативні варіанти фонем. Нейтралізація. Фонетична помилка.

Тема 2. Артикуляторні зміни голосних та приголосних фонем сучасної англійської мови. Фази артикулювання фонемі. Експерсія. Витримка. Рекурсія. Комбінаторні й позиційні фонетичні зміни. Коартикуляція. Акомодация. Асиміляція. Позиційні зміни. Дисиміляція. Епентеза. Редукція голосних. Елізія.

Тема 3. Складова структура сучасної англійської мови. Склад. Конструктивна функція складу. Дистинктивна функція складу. Ідентифікативна функція складу. Теорії формування складів та складоподілу. Теорія видиху (експіраторна теорія). Теорія відносної сонорності. Теорія м'язового напруження. Слабкокінцеві приголосні. Сильнокінцеві приголосні. Двоповерхові приголосні.

Тема 4. Акцентологічна структура англійських слів. Словесний наголос. Наголошений, ненаголошений склад. Сила (гучність) наголосу. Мелодійний рівень наголосу. Якісна характеристика складу. Типи словесного наголосу. Динамічний або силовий наголос. Музичний наголос. Кількісний наголос. Якісний наголос.

Тема 5. Інтонація сучасної англійської мови. Інтонація та просодія. Тон (мелодика), фразовий наголос, темп та тембр. Просодичні, суперсегментні фонетичні особливості. Інтонаційні оформлення висловлювання. Фокусування. Роль у дискурсі. Намір мовця. Ядерні тони. Синтагма (смилова група). Фразовий наголос. Ритм. Ритмічна група.

Тема 6. Сучасні британські варіанти англійської мови. Англійська мова як універсальний код спілкування. Літературна норма. Мовні варіанти. Британська національна орфоепічна норма. Received Pronunciation. Консервативний тип RP. Загальний тип RP. Прогресивний тип RP.

Тема 7. Діалекти на території Великої Британії. Північні діалекти Великої Британії. Середні діалекти Великої Британії. Східні діалекти Великої Британії. Західні діалекти Великої Британії. Південні діалекти Великої Британії. Кокні. Кентський діалект. Англійська вимова в дельті Темзи (Estuary English), Вельський тип вимови, Шотландський тип вимови, Північноірландський тип вимови, Ірландський тип вимови.

Тема 8. Територіальні варіанти англійської мови за межами Великої Британії. Англійська мова у США. Східний тип (The Eastern Type). Південний тип (The Southern Type). Стандартний тип (The General American Type). Англійська мова в Канаді. Англійська мова в Австралії. Англійська мова в Новій Зеландії.

Тема 9. Фоностилістика сучасної англійської мови. Фонетична стилістика. Ономаітопея. Версифікація. Інструментовка. Асонанс.

Тема 10. Різні стилі англійської мови. Інформаційний стиль. Науковий стиль. Публіцистичний стиль. Стиль декламування (артистичний стиль). Розмовний стиль.

3. Рекомендована література

Основна

1. Димитренко Л. В. Методичні рекомендації та завдання з курсу «Теоретична фонетика англійської мови» для студентів факультету іноземної філології. Херсон: Вид-во ХДУ, 2002. 16 с.
2. Дуброва О. В. Практична фонетика англійської мови: навч. посіб. Бердянськ: ФО-П Ткачук О. В., 2014. 332 с.
3. Єрко О. К. Практична фонетика англійської мови: навч. посіб. Київ: ЛОГОС, 2005. 272 с.
4. Манси Е. А. English Phonetics: практический курс по фонетике английского языка для студентов I-II курсов факультетов иностранных языков. Київ: ИНКОС, 2005. 207 с.
5. Паращук В. Ю. Теоретична фонетика англійської мови. Вінниця: Нова книга, 2019. 232 с.
6. Практична і теоретична фонетика англійської мови: навч.-метод. посібник для студ. стаціонару і заочної та вечірньої форм навч. Київ: Київський держ. лінгвістичний ун-т, 1998. 58 с.
7. Ostapenko V. Study guide to English phonetics and phonology: навч. посіб. Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О. В., 2012. 172 р.

Додаткова

1. Антипова Е. Я. Пособие по английской интонации: учеб. пособие. Москва: Просвещение, 1985. 224 с.
2. Бурая Е. А., Галочкина И. Е., Шевченко Т. И. Фонетика современного английского языка. Теоретический курс: учебник для студ. лингв. вузов и фак. Москва: Академия, 2008. 248 с.
3. Кантер Л. А. Системный анализ речевой интонации: учеб. пособие. Москва: Высшая школа, 1988. 127с.
4. Колыхалова О. А., Махмурян К. С. Учитесь говорить по английски: фонетический практикум. Москва: Владос, 2003. 232 с.
5. Кучин Н. Д. Фонетико-орфографический курс английского языка. Москва: Высшая школа, 1968. 302 с.
6. Леонтьева С. Ф. Теоретическая фонетика современного английского языка: учеб. для студентов педагогических вузов и университетов. Москва: Изд-во «Менеджер», 2002. 271 с.

7. Меркулова Е. М. Английский язык для студентов университетов. Введение в курс фонетики. Санкт-Петербург: Союз, 2000. 144 с.
8. Паращук В. Ю. Зміни в кодифікованих вимовних нормах сучасної англійської мови. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія філологічні науки (мовознавство)*. Вип. 26, 2000. С. 165-171.
9. Bradford B. *Intonation in Context*. Cambridge. Cambridge University Press, 2002. 62 p.
10. Coggle P. *Do you speak Estuary?* London: Bloomsbury, 1993. 106 p.
11. Crystal D. *The Cambridge Encyclopidia of the English Language*. Cambridge University Press, 2003. 499 p.
12. Cunningham S., Bowler B. *Headway Intermediate Pronunciation*. Oxford University Press, 2005. 108 p.
13. Cunningham S., Bowler B. *Headway Pre-Intermediate Pronunciation*. Oxford University Press, 2005. 111 p.
14. Gimson A. Jones and Standards of English Pronunciation. *English Studies*. Vol. 58. No. 2. 1977. P. 152-157.
15. Hancock M. *English Pronunciation in Use*. Cambridge University Press, 2003. 1950 p.
16. Hewings M., Goldstein Sh. *Practice through interaction: North American English*. Cambridge University Press, 1999. 148 p.
17. Hewings M. *Pronunciation Tasks: A Course for Pre-Intermediate Learners*. Cambridge University Press, 1993. 128 p.
18. Jones D. *The Pronunciation of English*. Cambridge University Press, 2002. 223 p.
19. Leitner G. The Consolidation of «Educated Southern English» as a Model in the Early 20th Century. *IRAL*. Vol. 20, 1982. P. 94-95.
20. Merkulova Y. *English for University Students: Introduction to Phonetics*. Санкт-Петербург: Союз, 2002. 144 p.
21. Mortimer C. *Elements of Pronunciation: Intensive Practice for Intermediate and More Advanced Students*. Cambridge University Press, 2002. 100 p.
22. O'Connor J. D. *Better English Pronunciation*. Cambridge University Press, 1998. 152 p.
23. O'Connor J. D., Arnold G. F. *Intonation of Colloquial English*. Lnd.: Longman, 1970. 290 p.
24. Parashchuk V. Accents of English: Phonological Aspects of Varieties Differentiation. *Наукові записки*. Вип. 22, 2000. P. 162-177.
25. Prator C., Robinett B. *Manual of American English Pronunciation*. Harcourt Brace & Company, 1985. 244 p.
26. *The Cambridge Encyclopedia of the English Language*. Cambridge University Press, 1995. 489 p.
27. Trim J. *English Pronunciation Illustrated*. Cambridge University Press, 2002. 96 p.
28. Vassilyev V. *English Phonetics (a Theoretical Course)*. Moscow: Higher school publishing house, 1970. 324 p.
29. Wells J. C. *Accents of English*. Cambridge, London, New York: Cambridge University Press, 1982. Books 1, 2, 3. 685 p.
30. Wells J. C. The Cockneyfication of RP? Nonstandard varieties of language. *Papers from the Stockholm Symposium, 11-13 April 1991*. Stockholm: Almqvist & Wiksell International, 1994. P.198-205.
31. Wells J. C. Whatever happened to Received Pronunciation. II Jornadas de Estudios Ingleses. Universidad de Jaen, 1997. P. 19-28.
32. Wells J. C. Pronunciation preferences in British English: a new survey. *Proceedings of the 14th International Congress of Phonetic Sciences*. San Francisco, 1999. P. 33-50.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ. URL: www.bdpu.org/library
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Лінгвістичний портал з української мови. URL: (<http://www.mova.info>)
4. A topically organized list of resources elsewhere on the Internet that may be of interest to the linguist. URL: (<https://www.sil.org/linguistics/topical-links>)
5. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/ru/>
6. Google Академия. URL: <https://scholar.google.com>
7. International linguistic community online. URL: <https://linguistlist.org>
8. Longman Dictionary of Contemporary English. URL: <https://www.ldoceonline.com>
9. MacMillan Dictionary. URL: <https://www.macmillandictionary.com>
10. Merriam-Webster Dictionary. URL: <https://www.merriam-webster.com>
11. Oxford Dictionaries. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com>
12. Online Etymology Dictionary. URL: <https://www.etymonline.com>
13. The world's leading online source for definitions, word origins, and a whole lot more. URL: <https://www.dictionary.com>
14. The world's largest and most trusted free online thesaurus. URL: <https://www.thesaurus.com>
15. Lexico.com is a new collaboration between Dictionary.com and Oxford University Press (OUP) to help users worldwide with everyday language challenges. URL: <https://www.lexico.com>
16. Slang dictionary. URL: <https://www.urbandictionary.com>

4. Методи навчання: лекції та дискусії основані на наукових статтях, вправи та міні-проекти.

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен.

6. Система оцінювання.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
78-89	добре		B (дуже добре)
65-77			C (добре)
58-64			D (задовільно)
50-57	задовільно		E (достатньо)
35-49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34	незадовільно		F (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)